

Borgerrepræsentantvalgene i København den 12. Marts 1909, statistisk belyste af CORDT TRAP. Udgivet ved Københavns Kommunalbestyrelses Foranstaltning. København 1909 (36 S.).

De nye Regler om kommunal Stemmeret i Loven af 20. April 1908, som i saa betydelig Grad forøgede det kommunale Vælgertal, baade ved at Skatteyderne med 800—1000 Kr.s Indtægt ogsaa blev Vælgere, og navnlig ved at Valgretten udvidedes til Kvinderne (Vælgertallet steg fra 64257 i 1908 til 127083 i 1909), maatte medføre store Besværligheder og et betydeligt Merarbejde ved Udarbejdelsen af de kommunale Valglistes; mange var da ogsaa de Kilder, man søgte hen til for at gøre Listerne saa fuldstændige som muligt — baade af alt eksisterende og specielt i Anledningen indsamlet Materiale. Ved Listernes Udarbejdelse viste det sig mest praktisk at udskrive hver enkelt Vælger paa et Kort og bygge Valglisterne op herpaa; herved blev der tilvejebragt et udmærket Materiale til Udarbejdelsen af en Valgstatistik, og Kommunens statistiske Kontor har ved Kontorchef Cordt Trap fornylig udsendt en meget interessant Redegørelse, som paa dette Grundlag giver særdeles fyldige Oplysninger om Vælgernes Fordeling paa de forskellige Erhverv, efter Indtægtsgrupper m. v., om de udeladte Skatteansatte, og dernæst angaaende selve Afstemningen, baade hvorledes denne er faldet ud for de mandlige og kvindelige Vælgere, for de enkelte Erhverv og Indtægtsgrupper, hvem der stemmer, og hvem der bliver hjemme, naar der kaldes til Valgurnen. Paa flere Punkter har man herved faaet tal-mæssig Sikkerhed for, hvad man før anede og tænkte sig til, paa andre Omraader er helt nye Synspunkter fremdragne og belyste.

Nogle Hovedresultater af dette rige Arsenal til Brug for fremtidige social- og kommunal-politiske Overvejelser skal jeg anføre, undertiden ogsaa jævnført med Data fra Frederiksberg efter den Redegørelse, som Frederiksberg kommunale Forvaltning udsendte i Juni, og hvori Vælgernes

Borgerrepræsentantvalgene i København den 12. Marts 1909, statistisk belyste af CORDT TRAP. Udgivet ved Københavns Kommunalbestyrelses Foranstaltning. København 1909 (36 S.).

De nye Regler om kommunal Stemmeret i Loven af 20. April 1908, som i saa betydelig Grad forøgede det kommunale Vælgertal, baade ved at Skatteyderne med 800—1000 Kr.s Indtægt ogsaa blev Vælgere, og navnlig ved at Valgretten udvidedes til Kvinderne (Vælgertallet steg fra 64257 i 1908 til 127083 i 1909), maatte medføre store Besværligheder og et betydeligt Merarbejde ved Udarbejdelsen af de kommunale Valglistor; mange var da ogsaa de Kilder, man søgte hen til for at gøre Listerne saa fuldstændige som muligt — baade af alt eksisterende og specielt i Anledningen indsamlet Materiale. Ved Listernes Udarbejdelse viste det sig mest praktisk at udskrive hver enkelt Vælger paa et Kort og bygge Valglistor op herpaa; herved blev der tilvejebragt et udmærket Materiale til Udarbejdelsen af en Valgstatistik, og Kommunens statistiske Kontor har ved Kontorchef Cordt Trap fornylig udsendt en meget interessant Redegørelse, som paa dette Grundlag giver særdeles fyldige Oplysninger om Vælgernes Fordeling paa de forskellige Erhverv, efter Indtægtsgrupper m. v., om de udeladte Skatteansatte, og dernæst angaaende selve Afstemningen, baade hvorledes denne er faldet ud for de mandlige og kvindelige Vælgere, for de enkelte Erhverv og Indtægtsgrupper, hvem der stemmer, og hvem der bliver hjemme, naar der kaldes til Valgurnen. Paa flere Punkter har man herved faaet tal-mæssig Sikkerhed for, hvad man før anede og tænkte sig til, paa andre Omraader er helt nye Synspunkter fremdragne og belyste.

Nogle Hovedresultater af dette rige Arsenal til Brug for fremtidige social- og kommunal-politiske Overvejelser skal jeg anføre, undertiden ogsaa jævnført med Data fra Frederiksberg efter den Redegørelse, som Frederiksberg kommunale Forvaltning udsendte i Juni, og hvori Vælgernes

og de stemmende ogsaa var fordelte paa de to Køn og forskellige Indtægtsgrupper m. v. Efter Skattefortegnelsen for 1908—09 var der i København 163179 Personer, som opfyldte den Betingelse for Valgret, at være ansat til Skat — enten selv eller, for Hustruer, Manden; af disse var der 36096, som ikke blev Vælgere, nemlig 22517 Mænd, 2219 selvstændigt skatteansatte Kvinder og 11360 Hustruer, eller ialt 22 $\frac{0}{10}$, de fleste fordi de ikke havde betalt deres Skat (12052), men dernæst fordi de endnu ikke var fyldt 25 Aar (6559), var bortflyttede fra Kommunen (6323) eller manglede Indfødsret (4000). Derimod har den i Agitationen meget omtalte Bestemmelse om de, som det faktisk blev, omtrent to Aars Ophold i Kommunen som Betingelse for Valgret kun berøvet 3260 Personer denne. Paa Frederiksberg var Tallet lige saa stort, fordi Indvandringen her i de senere Aar spiller en større Rolle, og bestaar af Folk, som ikke mangler de andre Betingelser for at blive Vælgere, hvilket i større Omfang er Tilfældet i selve København. Endelig bevirkede ogsaa Lovens Overgangsbestemmelse, hvorefter de, der havde været optagne paa Valglisten i 1908, eo ipso skulde optages i 1909, at denne Betingelse ikke fik saa stor Betydning i København som andre Steder, hvor der kun undtagelsesvist var udarbejdet Valglisten for 1908. — Som man maatte vente, er det mest Kontor- og Butikspersonale og Arbejdere, som ikke opfylder Valgretsbestemmelserne; af Arbejderne udgik saaledes 32,5 $\frac{0}{10}$, deraf 11,9 $\frac{0}{10}$ paa Grund af Skatterestancer, og 7,5 $\frac{0}{10}$ fordi de ikke var 25 Aar; for Kontor- og Butikspersonalet, hvoraf over $\frac{1}{3}$ udgik, var det navnlig Aldersbetingelsen, som spillede en Rolle (15 $\frac{0}{10}$), men ogsaa Bortflytning var her ligesom i Arbejdergruppen af væsentlig Betydning. Færrest udelukkede faldt paa Gruppen: fast ansatte i underordnede Poster og paa Embeds- og Bestillingsmændene; for disse Klasser var iøvrigt Bortflytning langt den almindeligste Grund til Udelukkelse. Naar de udelukkede fordeles paa de forskellige Indtægtsgrupper, viser det sig, at det er de laveste Indtægter

inden for Arbejderstanden og Kontorpersonalet, som har langt de fleste udelukkede; af Arbejderstanden udgik saaledes omtrent Halvdelen af Indtægtsgruppen 800—1000 Kr. og Tredjedelen af Gruppen 1000—1200 Kr. Ligesom for Gruppen som Helhed var det ogsaa i de laveste Indtægtsgrupper: for Kontorpersonalet navnlig Alderen, for Arbejderstanden Alderen, men i Særdeleshed Skatterestancer, der førte til Udelukkelsen.

Ved en Undersøgelse af Vælgerkorpsets sociale Sammensætning (de gifte Kvinder henføres til Mandens Stilling) viser det sig, at Arbejderstanden udgør over $\frac{2}{5}$ af samtlige Vælgere; fast ansatte i underordnede Poster og de med Arbejderstanden ligestillede udgør tilsammen 11 $\frac{0}{10}$ (Tyende med Valgret tæller kun 0,2 $\frac{0}{10}$, fordi saa faa svarer Skat). Iøvrigt er de betydeligste Vælgergrupper: Hovedpersoner i Handel og Omsætning (11,6 $\frac{0}{10}$), i Haandværk og Industri (8,6 $\frac{0}{10}$), immaterielle Erhverv (8,5 $\frac{0}{10}$), Kontor- og Butikspersonale (6,7 $\frac{0}{10}$) samt Kapitalister og Pensionister (6,6 $\frac{0}{10}$).

Til Belysning af det særdeles interessante Spørgsmaal: hvem stemte ved Valgene? indeholder Undersøgelsen meget detaillerede Oplysninger. Af de mandlige Vælgere stemte 80,5 $\frac{0}{10}$ (paa Frederiksberg 80,2 $\frac{0}{10}$) — en meget stærk Valgdeltagelse efter danske Forhold. Størst var Deltagelsen inden for de immaterielle Erhverv (fra 83 $\frac{0}{10}$ for de liberale Erhverv til 88,8 $\frac{0}{10}$ for Embeds- og Bestillingsmænd); derefter følger Hovedpersoner i Haandværk og Industri (83,1 $\frac{0}{10}$), Kontor- og Butikspersonale (82,2 $\frac{0}{10}$), Arbejderstanden og fast ansatte i underordnede Poster (81 à 82 $\frac{0}{10}$) samt de med Arbejderstanden ligestillede (77,8 $\frac{0}{10}$). Lavest staar Hovedpersoner i Handel og Omsætning (76,6 $\frac{0}{10}$) — det maa være den store Detailhandlerklasse —, Kapitalister (75,9 $\frac{0}{10}$), Tyende (74,5 $\frac{0}{10}$) og Tilsynshavende (71,1 $\frac{0}{10}$). De største af disse Erhverv har man atter delt efter Indtægtsgrupper, og man finder da overalt, at Valgdeltagelsen er mindst for de laveste Indtægter, hvilket man for Helheden ogsaa har

konstateret paa Frederiksberg. Inden for Arbejderstanden stemte saaledes kun 65,2 % af Indtægtsgruppen 800—1000 Kr., men 88 % af dem, der havde 12—1500 Kr. i Indtægt, og af Hovedpersoner i Handel og Omsætning stemte kun 68 % i Gruppen 800—1500 Kr., men 84 % i Gruppen 3—6000 Kr. I Indtægtsgruppen 6000 Kr. og derover stemte i Industrien 88,3 %, i Handel 85,6, indenfor Kontorpersonalet 87,9 og blandt de 169 Kapitalister og Pensionister 77,1 %, bortset fra sidstnævnte Gruppe praktisk talt saa mange, som overhovedet er i Stand til at afgive Stemme. Det er altsaa ikke de immaterielle Erhverv og heller ikke Folk med store Indtægter, som bliver borte ved Valget. De gifte mandlige Vælgere afgav i langt større Omfang deres Stemme end de andre Mænd. — Kvindernes Valgdeltagelse var betydelig mindre end Mændenes, 69,4 % stemte i København og 69,9 paa Frederiksberg. I store Træk er Rækkefølgen indenfor Erhvervsgrupperne den samme som for Mændene — flest i de immaterielle Erhverv, færrest i Handelsgruppen og blandt Kapitalister og Pensionister. De ugifte stemte stærkest (78,9 %), derefter kommer de gifte (69,1) og lavest staar Enkerne (60,2 %), og paa lignende Maade forholder det sig ogsaa inden for de forskellige Erhverv. Ligesom for Mændenes Vedkommende er Valgdeltagelsen saavel i København som paa Frederiksberg mindst i de laveste og størst i de højeste Indtægtsgrupper.

Foruden en speciel Redegørelse for, hvorledes Ægtefæller, der begge har Valgret, deltager i Afstemningen, giver Afhandlingen endelig Oplysning om Valgdeltagelsen efter Aldersgrupper; forholdsvis lav er Valgdeltagelsen for Mænd fra 25—30 Aar, den stiger stærkt i det følgende Tiaar; fra 40—50 Aar er Deltagelsen endnu stigende for Arbejderstanden, men derefter er der Nedgang, som er udpræget efter 60 Aar; i de andre Erhvervsgrupper fortsættes Stigningen, saaledes for Hovedpersoner i Industrien og for immaterielle Erhverv, hvor mere end 90 % stemmer i Alderen over 70 Aar. I Gruppen 25—30 Aar

stemmer af alle Mænd 77 ⁰/₀, i de følgende Tiaarsgrupper henholdsvis 80,7, 81,9, 82,1, 80,1 og 73,1 ⁰/₀ (over 70 Aar). For Kvinderne naas Kulminationen allerede i 30—40 Aars Alderen; over 70 Aar stemmer kun 49,7 ⁰/₀ (flest inden for Lærergruppen 79 og liberale Erhverv 82, færrest indenfor Arbejderstanden 29 og dermed ligestillede 13 ⁰/₀).

Michael Koefoed.

Dansk Industrieretning 1908. Udgivet af Industriforeningen i København under Redaktion af JAK. KR. LINDBERG. København 1909. (504 S.).

Der er ingen Tvivl om, at den, der i Fremtiden skal skrive Danmarks Industrihistorie i Begyndelsen af det zode Aarhundrede, vil have en god Hjælp i de af Københavns Industriforening udgivne »Industrieretninger«, hvoraf nu 3dje Aargang foreligger.

Varede det end længe, inden det lykkedes at realisere Tanken om en saadan aarlig Redegørelse for Industriens Tilstand og Vilkaar i Danmark, maa det til Gengæld siges, at Opgaven, da den endelig blev taget op for Alvor, er grebet dygtigt an. Allerede de to første Aargange betegnede en særdeles lovende Begyndelse, og den nu udkomne Beretning for Aaret 1908 — under Redaktion af Fabriktilsynets Sekretær, Docent Lindberg — bærer paa mange Maader Vidne om, at det ikke er Udgivernes og Redaktørens Hensigt at falde til Ro, men at de tværtimod sætte al Kraft ind paa at føre Arbejdet videre fremad og søge at overvinde de betydelige Vanskeligheder, der har mødt.

Det er klart, at naar man skal give en Aarsberetning om saa vidt forskellige Næringsveje som Møller og Glasværker, Saltværker og Handskemageri, Hattefabrikker og Jernstøberier osv., maa Fremstillingen falde i Stumper og Stykker. Den eneste Form er her den monografiske. Og